

B.A. Part-I (Semester-II) Examination
PERSIAN LITERATURE
Literature of Classical Language

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

یادداشت : (۱) همه سوالات لازمند۔
(۲) پاسخ ہایزبان فارسی یا اردو یا انگلیسی بنویسید۔

سوال نمبر ۱۔ دو تا از اقتباس ہاے زیر را توضیح بدہید :

16 (الف) در زمان قدیم پادشاهی بود شکار دوست کہ پیوستہ بہ قصد صید اسب می تاخت و کمند در گردن شکاری انداخت۔ این پادشاہ بازی داشت کہ بہ یک پرواز پرندگان را از آسمان فرود می آورد۔ شاہ این باز را عظیم دوست داشت و پیوستہ بہ دست خود او را تربیت می کرد۔ اتفاقاً ملک روزی آن باز را بردست گرفتہ بہ شکار رفتہ بود۔ آہوئی از پیش او گذشت و ملک از شدت شغف از پی او تاخت و آہورا نیافت و از ہمراہان جدا افتاد و برخی از ملازمان نیز در پی او می تاختند، لہذا ملک چنان تند میراند کہ باد بہ گرد او نمی رسید۔

(ب) چون آفتاب بر من تابید بخود آدم دپای خود را دیدم کہ آماس کردہ است و گوشتش را ماہیان خوردہ اند، گاہی باد ستہا و گاہی بازانہا این سو و آن سوی رستم و از میوہ ہای جزیرہ می خوردم و از چشمہ ہای آنجا آب می نوشیدم تا پس از چند شبانہ روز روان بہ تن من باز گشت و ناتوانیم بہ توانایی مبدل شد۔ عصبانی از درخت ساختم و بہ کف گرفتم و بدو تکیہ کردم و در اطراف می گشتم و صنایع پروردگار را تماشای کردم۔

(ج) معمولاً با عجلہ بمدرسہ می رستم و از آنجا دو ان دو ان بخانہ بازی گشتم تا در راہ مجبور شوم با کسی صحبت کنم۔ بزرگ ترین حادثہ ایام کودکی کہ در وجود او تاثیر فریوان گذاشت دیدن نمایش در بارہ داستان ہریش چندر بود۔ گاندھی در کودکی عادت کردہ بود نقش ہریش چندر را شخصاً بازی کند باین طریق اندیدہ راستی و این کہ عالی ترین نیکی است در خاطرش نقش بست و مانند رشد گل یا درخت بصورت طبیعی در وجودش رشد یافت و با گذشت زمان فکر اساسی او شد۔

سوال نمبر ۲۔ (الف) چہارتا از بیت ہای زیر را شرح بدہید۔

8

(۱) ده روزہ مہر گردون افسانہ ایست و افسوں

نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا

(۲) ہنگام تنگدستی در عیش کوش و مستی

گر تو نمی پسندی تغییر کن قضا را

(۳) ز عشق تا تمام ماجمال یار مستقیمست

بآب و رنگ و خال و خط چه حاجت روی زیبارا

(۴) من از آن حسن روز افزوں که یوسف داشت دانستم

که عشق از پرده عصمت برون آرد زلیخا را

(۵) هر کسی روز بھی می طلبد از ایام

مشکل لطف که هر روز بتر می بینم

(۶) ابلهان را همه شربت ز گلاب و قدست

قوت دانا همه از خون جگر می بینم

8

(ب) یک تارا از بندہاے شعر زیر ترجمہ کنید۔

۱۔ رہا شد کی چو بہ تیر از کمان	فرو رفت در سینہ آسمان
در آن ژرف پہنہ پریدن گرفت	ببالید و برخویش دیدن گرفت
کی مرغی گرم پرواز دید	مرا و را بخود بر سر ناز دید
خروشید بروی کہ اے مرغ زار	چہ نازی بہ بال و پر تابکار

۲۔ دیدم بہ بصرہ دختر کی انجی نسب

روشن نموده شہر بنور جمال خویش
 می خواند درس قرآن در پیش شیخ شہر
 وزی شیخ دل ربودہ بغنج و دلال خویش
 می داد شیخ درس ضلال مبین بدو
 و آہنگ ضاد رفتہ باوج کمال خویش
 دختر نداشت طاقت گفتار حرف ضاد
 با آن دہان کوچک غنچہ مثال خویش

۳۔ جدا شد کی چشمہ از کوسار
برہ گشت تا کہ بستگی دچار
بزی چنین گفت با سنگ سخت
کرم کردہ راہی دہ ای نیک بخت
گران سنگ تیرہ دل سخت سر
زدش سیلی و گفت دورای پر
نجیدم از سیل زود آزمای
کنی تو کہ پیش تو جہنم زجای

16

سوال نمبر ۳۔ جاہای خالی را پر بنکند۔

- ۱۔ مثنوی دولرانی و خضر خانی..... نے لکھی۔ (امیر خسرو، سلمان ساوجی، مولانا جامی)
- ۲۔ سبک عراقی میں..... شاعری بام عروج پر نظر آتی ہے۔ (عاشقانہ، صوفیانہ، رزمیہ)
- ۳۔..... نے بادشاہوں کو بھی عدل و انصاف کی تلقین کی۔ (مرزا غالب، شیخ سعدی، امیر خسرو)
- ۴۔ امیر خسرو..... میں پٹیالی میں پیدا ہوئے۔ (۷۵۰ھ، ۶۵۱ھ، ۳۲۲ھ)
- ۵۔..... لسان الغیب کے طور پر مشہور ہیں۔ (عبدالرحمن جامی، جمال الدین اصفہانی، حافظ شیرازی)
- ۶۔ جامی کا اہم کارنامہ..... ہے۔ (ہفت اورنگ، مطلع الانوار، عشاق نامہ)
- ۷۔ حافظ نے..... میں شیراز میں وفات پائی۔ (۷۹۱ھ، ۸۹۱ھ، ۹۹۱ھ)
- ۸۔ مثنوی معنوی..... کی شاہکار مثنوی ہے۔ (مولانا رومی، شیخ سعدی، خواجہ کرمانی)

8

سوال نمبر ۳۔ (الف) ایک تا از اقتباس ہاے زیر را ترجمہ بنکند۔

(۱) چون پادشاہ بہ ملک جمشید محبت تمام داشت وزیر بدنہاد با خود گفت کہ: این پسر عن قریب مرا بہ کشتن میدہد باید کہ کار اورا بسازم۔ وقتی فرصت یافتہ بہ عرض رسانید کہ بعضی از امراء قصد آن دارند کہ شمارا از تخت بہ زیر آورند و ملک جمشید را پادشاہ کنند۔ پادشاہ غضبناک شد۔ روز دیگر بہ ملک جمشید گفت: اے ملک جمشید، تو جوان خوبی ہستی، من نمی خواہم ترا بکشم۔ برخیز و از مملکت من بیرون رو۔ ملک جمشید از دیدگان خون فشانند و گفت: شاہا، از این بندہ چہ گناہی سرزد، کہ باعث رنجش خاطر شاہ شدہ است؟ پادشاہ گفت: اے ملک جمشید، تو بیچ گناہ نداری لہذا خاطر من چنین می خواہد۔

(۲) پادشاہ کہ از اخراج ملک جمشید ملول و آزرده خاطر گشتہ بود و ہمہ شب از این فکر آرام نہ داشت دست در گردن او کرد و سر و چشمش بوسید و او را نزد خود نشانند۔ مجلس شاہ از آن گل ہا معطر شد۔ وزیر بدسرشت گفت: شاہا، عجب گلہائے است! اگر این ہفت گل دوازده گل شود و در ہر گوشہ تخت سہ گل بگذاریم این مجلس معطر خواہد شد۔ پادشاہ گفت: ای ملک براے خاطر من بیچ گل دیگر بیاور۔ ملک جمشید قبول کرد و سوار اسب شد و راہ بیشہ را در پیش گرفت و می رفت تا بہ پای درخت رسید۔ دید کہ آب بچمان گل می آورد۔

8

(ب) یک تا از سوالات زیر را پاسخ بنویسید۔

(۱) علامہ قصہ نگل خندان و درگریان را بنویسید۔

(۲) ملک جمشید چطور بر تخت پادشاهی نشست؟

12

سؤال نمبر ۵۔ (الف) گردان بکنید و ترجمہ بنویسید۔

(۱) ماضی بعید معروف مثبت۔ (مصدر : دیدن)

(۲) ماضی استمراری معروف مثبت (مصدر : گفتن)

(۳) ماضی مطلق معروف مثبت (مصدر : گرفتن)

(۴) زمانہ مستقبل معروف مثبت (مصدر : رسیدن)

2

(ب) دو تا جمع از مفردات زیر را بنویسید۔

(۱) پرندہ

(۲) میز

(۳) مداد

(۴) بچہ

2

(ج) بزبان فارسی ترجمہ بکنید۔

(۱) میں ہندستانی ہوں

(۲) تم کیسے ہو؟